

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут мистецтв

Кафедра академічного та естрадного вокалу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О. Б. Жильцов
« 22 » 03 20 19 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ДЖАЗОВОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ

галузь знань: 0202 «Мистецтво»

напрямку підготовки: 6.020204 «Музичне мистецтво»

професійного спрямування: Сольний спів

освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр

Розробник: Гаркавенко Дмитро Віталійович, викладач кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач: Гаркавенко Дмитро Віталійович, викладач кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв

Протокол від 09.01. 2019 року № 13.

Завідувач кафедри (Ю.В. Мережко)
(підпис)

Робочу програму перевірено

 . . 2019 р.
Заступник директора (А.О. Таранник)

Пролонговано:

на 20 __/20__ н.р. (), « __ » __ 20__ р., протокол №

(підпис) (ПІБ)

на 20 __/20__ н.р. (), « __ » __ 20__ р., протокол №

(підпис) (ПІБ)

на 20 __/20__ н.р. (), « __ » __ 20__ р., протокол №

(підпис) (ПІБ)

на 20 __/20__ н.р. (), « __ » __ 20__ р., протокол №

(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна		заочна	
Теорія джазової імпровізації				
Вид дисципліни	<i>Вибіркова</i>			
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>Українська</i>			
Загальний обсяг кредитів / годин	<i>4 / 120</i>			
Курс	<i>IV</i>		<i>IV</i>	
Семестр	<i>VII</i>	<i>VIII</i>	<i>VII</i>	<i>VIII</i>
Кількість змістових модулів за розподілом:				
Обсяг кредитів	<i>1</i>	<i>1</i>	-	-
Обсяг годин, у тому числі:	<i>2</i>	<i>2</i>	-	-
Аудиторні	<i>60</i>	<i>60</i>	-	-
Модульний контроль	<i>28</i>	<i>28</i>	-	-
Семестровий контроль	<i>4</i>	<i>4</i>	-	-
Самостійна робота	-	-	-	-
Самостійна робота	<i>28</i>	<i>28</i>	-	-
Форма семестрового контролю	-	<i>залік</i>	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – надання студентам базових знань щодо основ джазової імпровізації та їх використання під час виконавської діяльності.

Завдання дисципліни полягає:

- набуття здатності сприймання та відтворення музичного джазового матеріалу, набуття базових знань щодо будови джазових творів та джазової композиції;
- набуття навичок аналізу джазових творів, їх будови, ритмічних особливостей, побудови вокальних ліній ;
- розвиток самостійної роботи над творами у різних жанрах джазової імпровізації (початковий рівень);
- формування здатності до самореалізації особистості; її спрямованості на розкриття творчого потенціалу;
- розвиток музичного мислення, творчості та музичного смаку виконавця;
- ознайомлення з різними джазовими стилями та прийомами вокальної джазової імпровізації;

До методів роботи викладача зі студентами протягом вивчення курсу «Теорія джазової імпровізації» можна віднести:

- мовний (викладення основних положень джазової імпровізації, імпровізаційних технік);
- ілюстративний (показ викладачем прийомів імпровізації);
- репродуктивний (відтворення студентами виконавських прийомів проілюстрованих викладачем);
- репродуктивно-варіативний (поєднання студентом запропонованих викладачем прийомів з іншими формами й методами виконавської діяльності);

– креативно-творчий (опанування навичок елементарної імпровізації; створення студентами оригінальних варіантів імпровізації творів);

– проблемно-пошуковий (самостійний пошук студентом засобів і способів розв'язання проблемних ситуацій у процесі відпрацювання репертуару);

– інтеграції (акумуляція і синтез знань з інших фахових дисциплін у процесі вирішення навчальних завдань).

Засоби навчання: навчально-методичні посібники; робоча навчальна програма; нотний матеріал для проведення практичних занять; акустична система, CD – програвач, фортепіано.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: основи джазової імпровізації та джазової композиції; специфіку аналізу джазових творів, їх будови, ритмічних особливостей, побудови вокальних ліній у залежності від використовуваного джазового стилю; слуховий аналіз звукорядів, інтервалів, акордів, гармонічних послідовностей, прикладів з музичної практики джазу; особливості джазових стилів та прийомів вокальної джазової імпровізації;

вміти:

- здійснювати аналіз музичного джазового матеріалу (композицію, тематичну структуру, гармонію, ритм тощо);
- створювати імпровізацію у певному джазовому стилі, спираючись на досвід світових джазових виконавців;
- використовувати вокальні техніки джазової імпровізації (scat, вокалізацію тощо) для створення власних оригінальних імпровізацій;
- співати джазові стандарти, приклади з джазової музики з урахуванням стилістичних особливостей вивчаємого напрямку;

Модуль І. Змістовий модуль 1 (IV курс, VII семестр)							
Тема 1. Ввідна лекція. Джазова імпровізація як ознака, що притаманна джазовій культурі	2	2					
Тема 2. Основи джазової гармонії – фундаменту джазової імпровізації	12						8
2.1. Інтервали в джазовій імпровізації							
2.2. Тризвуки, обернення тризвуків, септакорди, літерні позначення	2	4		2			
2.3. Акорди з додатковими тонами (ChordExtentions 9, 11, 13), поліакорди, гібридні акорди.							
Тема 3. Лади та гами, їх використання в джазовій імпровізації	12						8
3.1. Мажор, мінор, їх взаємодія; три види мінору, мелодичний мінор, як найчастіше використовуваний лад у сучасній мінорній джазовій імпровізації	4	4					
3.2. Теорія взаємовідношення «акорд – звукоряд», лади народної музики							
3.3. Пентатоніка, блюзова гама, симетричні та альтеровані лади	2			2			
Тема 4. Функціональна гармонія в джазовій імпровізації	16						12
4.1. Діатонічна гармонія. Акордові функції: тоніка, субдомінанта, домінанта.	2			2			
4.2. Акордові групи, розв'язання домінантового септакорду	4	4			4		
4.3. Автентичний, плагальний та повний функціональний звороти, їх використання в джазовій імпровізації						4	
Модульний контроль	4						4
Разом	60	14		4	10		4
Форма семестрового контролю	-						

Модуль II. Змістовий модуль 2 (IV курс, VIII семестр)								
Тема 5. Тяжіння та акордові звукоряди у джазовій імпровізації	8	2		2				4
Тема 6. Гармонічні звороти та їх відповідність ладам народної музики.	12	2		2	2			6
Тема 7. «Головний хід джазу» (II – V – I) у джазовій імпровізації та відповідні акорди, квінтове коло і побічні домінанти	10	2			2			6
Тема 8. Використання модальної гармонії у джазовій імпровізації	8	2			2			4
Тема 9. Мелодія у джазовій імпровізації								
9.1. Мелодичний ритм та його щільність, як відображення особливостей різних стилів джазу	18	4			6			8
9.2. Будова мелодії: мотив, фраза, речення. Види мелодичного розвитку: повтор, секвенція, трансформація, прикрашення								
Модульний контроль	4						4	
Разом	60	12		4	12		4	28
Форма семестрового контролю					-			
Усього	120	26		8	24		8	56

Підтеми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль I. Змістовий модуль 1 (IV курс, VII семестр)		
1.	Тризвуки, обернення тризвуків, септакорди, літерні позначення	2
2.	Діатонічна гармонія. Акордові функції: тоніка, субдомінанта, домінанта	2
Разом за змістовим модулем 1		4
Підтеми лабораторних занять		
Модуль I. Змістовий модуль 1 (IV курс, VII семестр)		

1.	Пентатоніка, блюзова гама, симетричні та альтеровані лади	2
2.	Акордові групи, розв'язання домінантового септакорду	4
3.	Автентичний, плагальний та повний функціональний звороти, їх використання у джазовій імпровізації	4
Разом за змістовим модулем 2		10

Підтеми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль II. Змістовий модуль 2 (IV курс, VIII семестр)		
1.	Тяжіння та акордові звукоряди у джазовій імпровізації	2
2.	Гармонічні звороти та їх відповідність ладам народної музики	2
Разом за змістовим модулем 2		4

Підтеми лабораторних занять

Модуль II. Змістовий модуль 2 (IV курс, VIII семестр)		
1.	Гармонічні звороти та їх відповідність ладам народної музики	2
2.	«Головний хід джазу» (II – V – I) у джазовій імпровізації та відповідні акорди, квінтове коло і побічні домінанти	2
3.	Використання модальної гармонії у джазовій імпровізації	2
4.	Мелодія у джазовій імпровізації: мелодичний ритм та його щільність, як відображення особливостей різних стилів джазу; будова мелодії	6
Разом за змістовим модулем 2		12

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль I

Змістовий модуль 1 (IV курс, VII семестр)

Тема 1. Ввідна лекція. Джазова імпровізація як особливість, що притаманна джазовій культурі.

Джаз як форма музичного мистецтва, передумови виникнення та розвитку. Ознайомлення з особливостями джазової музики. Імпровізація, як одна з основних особливостей джазу.

Тема 2. Основи джазової гармонії. Інтервали, трізвуки, обернення трізвуків, септакорди, акорди з додатковими тонами, поліакорди, гібридні акорди в джазовій імпровізації.

Знайомство з базовими елементами джазової імпровізації. Використання основних елементів джазової гармонії при імпровізації з урахуванням їх специфічних якостей, форм та характеристик. Побудова мелодії, спираючись на елементи джазової гармонії.

Тема 3. Лади та гами, їх використання в джазовій імпровізації.

Ознайомлення з ладами та гамами: мажор, мінор (натуральний, гармонічний, мелодичний), лади народної музики (іонійський, дорійський, фрігійський, лідійський, міксолідійський, еолійський та локрійський), пентатоніка, блюзова гама, симетричні та альтеровані лади. Застосування ладів та гам під час імпровізації.

Тема 4. Функціональна гармонія в джазовій імпровізації: діатонічна гармонія, акордові функції (тоніка, субдомінанта, домінанта).

Функціональна система джазової гармонії. Ознайомлення з функціями акордів в джазовій музиці, їх впливом на характер звучання і спрямованості у русі гармонії. Три стану акорду в русі – тоніка (спокій або спрямованість

назовні), субдомінанта (невизначеність), домінанта (спрямованість до вирішення). Застосування музикантами функцій акордів для прогнозування гармонії композиції та джазової імпровізації.

Модуль II

Змістовий модуль 2 (IV курс, VIII семестр)

Тема 5. Тяжіння та акордові звукоряди у джазовій імпровізації.

Особливості звуковедення під час джазової імпровізації, використання співвідношень між нотами, тяжінь та законів акустики. Ознайомлення з методами використання специфічної інформації, що міститься в кожному акорді, в залежності від його відношення до відповідного ладу (мажор, мінор тощо), а також структури (тризвук, септакорди, нонакорди тощо).

Тема 6. Гармонічні звороти та їх відповідність ладам народної музики.

Ознайомлення з типовими гармонічними зворотами (повні, автентичні, плагальні та перервані). Їх використання в джазовій імпровізації. Аналіз прикладів використання гармонічних зворотів у вокальній джазовій імпровізації.

Тема 7. Головний хід джазу» (II – V – I) у джазовій імпровізації та відповідні акорди, квінтове коло і побічні домінанти.

Знайомство з «Головним ходом джазу»: хід II-V-I або повний функціональний зворот S-D-T, представлений у вигляді ланцюжка акордових дисонансів відповідно II, V та I ступенів ладу. Особливості дисонантного звучання джазової гармонії, блюзова традиція, розширення терцової структури акорду (нон-, ундецим-, терцдецимакорд), альтерація тонів та «тритонова заміна».

Тема 8. Використання модальної гармонії в джазовій імпровізації.

Ознайомлення з стилістикою модального джазу, передумови виникнення та розвитку. Особливості імпровізації в модальному джазі, розгляд відмінностей

від традиційної джазової імпровізації. Характерний тип модальної джазової імпровізації – *modus*.

Тема 9. Мелодія в джазовій імпровізації, мелодичний ритм та його щільність, будова мелодії та види мелодичного розвитку.

Розгляд будови мелодії в вокальній джазовій імпровізації. Ознайомлення з типовими конструкціями будови мелодії, її розвитку. Використання відповідних конструкцій під час джазової імпровізації відповідно до обраного стилю, характеру та емоційного забарвлення.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	7	7	6	6
Відвідування семінарських занять	-	-	-	-	-
Відвідування практичних занять	1	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	-	-	-	-	-
Робота на практичному занятті	10	2	20	2	20
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	5	50	6	60
Виконання завдань до самостійної роботи	5	14	70	14	70
Виконання модульної роботи	25	2	50	2	50
Виконання ІНДЗ	-	-	-	-	-
Разом		-	199	-	208
Максимальна кількість балів: 407 (199б– за змістовий модуль 1; 208б– за змістовий модуль 2)					
Розрахунок коефіцієнта: $407/100=4,07$					

6.2.Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Зміст завдання	Кількість годин	Кількість балів
Модуль I. Змістовий модуль 1 (IV курс, VII семестр)			
1.	Інтервали, тризвуки, обернення тризвуків, септакорди, акорди з додатковими тонами, поліакорди, гібридні акорди у джазовій імпровізації	8	20
2.	Лади та гами, їх використання у джазовій імпровізації	8	20

3.	Функціональна гармонія у джазовій імпровізації Разом за змістовим модулем 1	12 28	30 70
Модуль II. Змістовий модуль 2 (IV курс, VIII семестр)			
4.	Тяжіння та звукоряди у джазовій імпровізації	4	10
5.	Гармонічні звороти та їх відповідність ладам народної музики	6	15
6.	«Головний хід джазу» (II – V – I) у джазовій імпровізації та відповідні акорди, квінтове коло і побочні домінанти	6	15
7.	Використання модальної гармонії у джазовій імпровізації	4	10
8.	Мелодія у джазовій імпровізації (мелодичний ритм та його щільність, будова мелодії, види мелодичного розвитку)	8	20
	Разом за змістовим модулем 2	28	70
	Усього	56	140

6.3.Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль проводиться у формі прослуховування музичного матеріалу, опанованого студентами впродовж кожного із семестрів. Максимальна кількість балів – 25.

Критерії оцінювання	Бали
Побудувати та вірно проінтонувати: інтервали, тризвуки та їх обернення, септакорди, акорди з додатковими тонами, поліакорди та гібридні акорди	5
Побудувати та вірно проінтонувати: лади (мажор, мінор, лади народної музики, пентатоніка, блюзова гама, симетричні та альтеровані лади	5
Визначити на слух, записати нотами та цифровими позначками гармонічні послідовності акордів	5
Виконати аналіз будови джазової композиції (форма, ритм, гармонія, мелодія)	5
Створити власну імпровізацію у заданому стилі (початковий рівень), спираючись на надану гармонічну послідовність	5
Максимальна кількість балів: 25	
4*25=100б	

У процесі оцінювання навчальних робіт застосовуються такі методи:

– усного контролю (оцінювання рівня навичок та знань з основ джазової імпровізації відповідно до програми навчального курсу, здійснення аналізу творів та виявлення творчих вмінь створення власної імпровізації);

– самоконтролю (самоаналіз, самооцінка студента власних музично-виконавських досягнень).

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Залік – VIII семестр

Залік виставляється за результатами роботи студентів упродовж семестру (на практичних заняттях, за виконання самостійної роботи та модульного контролю). Результати оцінюються за стобальною шкалою відповідно до кількості набраних балів (див. Навчально-методичну карту дисципліни).

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни

Модулі	Модуль I			
Назва змістового модуля	Змістовий модуль 1.			
Кількість балів за модуль	199			
Теми	Тема 1.	Тема 2.	Тема 3.	Тема 4.
Години	2	4	4	4
Теми лекцій (відвід. -1 б. за заняття) - 7 б	Тема 1.	Тема 2. Тема 2.1.	Тема 3. Тема 3.1.	Тема 4. Тема 4.1.
Теми семінарських занять	-	-	-	-
Теми практичних занять (відв. - 1 бал за заняття; відп. на 1 зан. - 10 б.) – 22 б		Тема 2. 11б		Тема 4. 11 б
Теми лабораторних занять (відп. на 1 зан. - 10 б.) – 50 б			Тема 3. 10б.	Тема 4. 40б.
Самостійна робота – 70 б	5*14= 70 б.			
Види поточного контролю – 50 б.	Модульна контрольна робота – 25*2=50 б.			
Підсумковий контроль	-			
Усього	199			

Модулі	Модуль II				
Назва змістового модуля	Змістовий модуль 2.				
Кількість балів за модуль	208				
Теми	Тема 5.	Тема 6.	Тема 7.	Тема 8.	Тема 9.
Години	2	2	2	2	4
Теми лекцій (відвід. -1 б. за заняття) - 6 б	Тема 5.	Тема 6.	Тема 7.	Тема 8.	Тема 9. Тема 9.1.
Теми семінарських занять	-	-	-	-	-
Теми практичних занять (відв. - 1 бал за заняття; відп. на 1 зан. - 10 б.) – 22 б	Тема 5. 11б	Тема 6. 11б			
Теми лабораторних занять (відп. на 1 зан. - 10 б.) – 60 б		Тема 6. 10б	Тема 7. 10б.	Тема 8. 10б.	Тема 9. 30б.
Самостійна робота – 70 б	5*14= 70 б.				
Види поточного контролю – 50 б.	Модульна контрольна робота – 25*2=50 б.				
Підсумковий контроль	Залік				
Усього	Максимальна кількість балів: 407 (199б– за змістовий модуль 1; 208б– за змістовий модуль 2) Розрахунок коефіцієнта: 407/100=4,07				

8. Рекомендовані джерела

1. Бриль І., Практичний курс джазової імпровізації. – Москва, Радянський композитор, 1982.
2. Молотков В.А., Джазова імпровізація. – Київ, Музична Україна, 1989.
3. Чугунов Ю., Гармонія в джазі. – Москва, Радянський композитор, 1988.
4. Aebersold J., Ken Slone. The Charlie Parker Omnibook. – Atlantic Music Corp., 1978.
5. Baker D. A Creative approach to Practicing in Jazz. – New Albany: James Aebersold Jazz, Inc. 1994.
6. Baker D. Advanced Ear Training for Jazz Musicians. – Lebanon: Studio P/R, 1977.
7. Baker D. Jazz Improvisation. A Comprehensive Method for all Players. – Bloomington: Frangipani Press, 1983.
8. Baker D. Advanced Improvisation. – Chicago: Maher Publication, 1983.
9. Bergonzi, Jerry. Melodic Structure. – Rottenburg: Advance Music. 1992.
10. Bergonzi, Jerry. Pentatonics. – Rottenburg: Advance Music, 1994.
11. Bergonzi, Jerry. Jazz line. – Rottenburg: Advance Music, 1996.
12. Brandt C., Clinton Roemer. Standartized Chord Symbol Notastion. – Sherman Oaks: Roerick Music, 1976.
13. Coker J, Bob Knap and Lary Vincent. Hearing the Changes. – Rottenburg: Advance Music, 1996.
14. Coker J, Bob Knap and Lary Vincent. Complete Method for Improvisation . – Miami, Fl.: Warner Bros.,1997.
15. Coker J, Bob Knap and Lary Vincent. The Teaching of Jazz. – Rottenburg: Advance Music. 1989.
16. Coker J, Bob Knap and Lary Vincent. Improvising Jazz. – Engelwood Cliffs: Prentice-Hall, 1964.
17. Davis Miles and Quincy Troupe. Miles: The Autobiography. – New York: Simon and Schuster, 1989.

18. Levine Mark. *The Jazz Piano Book*. – Petaluma: Sher Music Co., 1989.
19. Levine Mark. *The Jazz Theory Book*. – Petaluma: Sher Music Co., 1995.
20. Ligon, Bert. *Jazz Theory Resources*. – Bluemound: Hal Leonard Inc., 2001.
21. Mili Bermejo. *Jazz Vocal Improvisation*. – Boston: Berklee Press, 2017.
22. Robert Rawlins, Nor Eddine Bahha. *Jazzology*. – Bluemound: Hal Leonard Inc., 2005.